

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 48
darbam ar leņķa slīpmašīnu (fleksi)**

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši LR likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas vai administratīvas atbildības.

1.1. Ar rokas leņķa slīpmašīnu atļauts strādāt personām:

- ne jaunākām par 18 gadiem, kuras ir instruētas darba drošībā, elektrodrošībā un ugunsdrošībā;
- kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst veicamā darba prasībām.

1.2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskā strāva;
- nepietiekošs apgaismojums darbu veikšanas vietā;
- rotējoši, kustīgi griezējinstrumenti;
- troksnis;
- lokāla vibrācija;
- apstrādājamā materiāla putekļi;
- atsviestas, lidojošas apstrādājamā materiāla daļiņas vai salūzuša griezējinstrumenta atlūzas.

1.3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- aizsargapvalks griezēj ripai;
- palīgierīces detaļu nostiprināšanai/fiksēšanai;
- zemējums (nullējums), dubultā izolācija, dielektriski materiāli;
- ventilācija (vispārējā un vietējā);
- pretputekļu maska;
- aizsargbrilles/sejas aizsargs;
- austiņas/ausu ieliktni.

1.4. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- neglabāt darba vietās viegli uzliesmojošas un viegli gaistošas, eksplozīvas vielas, materiālus (slaukāmās lupatas, benzīnu un taml.). Tie jāuzglabā speciāli tam paredzētās vietās;
- ugunsnedrošās telpās/vietās darbus ar leņķa slīpmašīnu veikt tikai pēc Norīkojuma saņemšanas ugunsbīstamā darba veikšanai(MK nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi”) un tajā noteikto prasību izpildes attiecībā uz darbu veikšanu un nodrošinājumu ar ugunsdzēsības līdzekļiem;
- smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās.

1.5. Elektrodrošības prasības:

- izmantot slīpmašīnu, pagarinātājus u.c., kuriem ir CE marķējums;
- aizliegts** veikt slīpmašīnas, slēdžu u.c. remontu, ja nav atbilstošas kvalifikācijas un tas neietilpst darba pienākumos;
- aizliegts** slīpmašīnu pieslēgt strāvas avotam, ja nav kontaktdakšas. **Aizliegts** atslēgt to no tīkla raujot aiz vada, kā arī to pārvietojot nenest to aiz vada.

1.6. Ja slīpmašīnai konstatēti bojājumi:

- bojājumu gadījumos (palielināta vibrācija, dzirksteļošana, elektroizolācijas deguma smaka, traucējumi slēdžu darbībā u.c.) pārtraukt darbu un ziņot darba devējam;
- darbu ar tiem atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi.

1.7. Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot.

1.8. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.9. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS, DARBU UZSĀKOT

- 2.1. Uzvilkt darba apģērbu, rūpīgi to sakārtot, aizpogāt, lai nebūtu brīvi plandošas, karājošas apģērba detaļas un tas neierobežotu kustības. Apskatīt un sakārtot darba veikšanas vietu, novākt visu lieko.
- 2.2. Pārliecināties, vai ir nepieciešamie individuālie aizsardzības līdzekļi un pārbaudīt to tehnisko stāvokli. Nelietot bojātus individuālās aizsardzības līdzekļus.
- 2.3. Pārbaudīt komplektāciju (aizsargs griezējinstrumentam u.c.), korpusa, strāvas padeves kabeļa, kontaktdakšas, slēdža un griezēj ripas tehnisko stāvokli – vai nav plaisas korpusam, bojājumi vadu izolācijai, vai nav liels griezēj ripas nodilums, plaisas, izrāvumi u.tml.
- 2.4. Neuzsākt darbu, nestrādāt ar bojātu, nenokomplektētu, bez griezēj ripas aizsarga, slīpmašīnu, bojātām palīgierīcēm vai bojātu griezēj ripu.
- 2.5. Ievērot drošības zīmju noteiktās prasības.
- 2.6. Neuzsākt darbu un strādāt ar bojātu, nenokomplektētu elektroinstrumentu un bojātu darba/griezējinstrumentu. Ziņojiet tiešajam darbu vadītājam, ja konstatējat faktorus (nepietiekošs apgaismojums, bojājumi iekārtām, palīgierīcēm, nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi u.tml.), kuri var kļūt par nelaimes gadījumu darbā cēloni.

3. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 3.1. Darba laikā jābūt uzmanīgam un netraucēt citus darbiniekus. Darīt tikai to darbu, kurš ir uzdots. Neielast darba zonā (postenī) nepiederošas personas.
- 3.2. Pirms darba operācijas sākšanas pārbaudīt, vai griezēj ripa ir droši nostiprināta uz vārpstas un pārbaudīt vai griezējinstrumentam ir aizsargs. Ieslēgt un tukšgaitā pārliecināties par slīpmašīnas darbību un griezējinstrumenta centrējumu. Mešanās gadījumā veikt griezējinstrumenta atkārtotu uzstādīšanu vai nomaiņu.
- 3.3. Griezēj ripu apstrādājamajai virsmai (detaļai) pievirzīt plūdeni, bez triecieniem.
- 3.4. Darba laikā sekot griezēj ripas tehniskajam stāvoklim. **Aizliegts** strādāt ar pārlietu nodilušu griezēj ripu vai arī, ja tai radušies mehāniski bojājumi (plaisas u.c.).
- 3.5. Neapstrādāt nenostiprinātus (droši nenofiksētus, karājošos u.tml.) materiālus vai detaļas. Neapstrādāt sasalušus, apledojušus materiālus, detaļas. Apstrādājamo detaļu pirms darba operācijas droši nofiksēt.
- 3.6. Zāģējot ar slīpmašīnu, neturēt zāģējamo materiālu (stiepli, armatūru u.tml) brīvajā rokā, kā arī neatbalstīt to pret ķermeņa daļām (piemēram celi).
- 3.7. Darba laikā neturēt rokas tiešā (tuvāk par 150 mm) rotējoša griezējinstrumenta tuvumā.
- 3.8. Veicot atzāģēšanu, pārliecināties, ka griezēj ripas ceļā(ari zem materiāla) nav priekšmeti, kuri var traucēt griezēj ripas kustību.
- 3.9. Darba laikā ieņemt tādu stāvokli, lai griezēj ripas kustības ceļā neatrastos ķermeņa daļas. Nepavērst darbojošos slīpmašīnu pret darba kolēģiem vai citiem cilvēkiem.
- 3.10. Slīpmašīnu atslēgt (atvienot) no barošanas avota, ja:
- pārtrūkusi strāvas padeve no tīkla;
 - tiek atstāta darba vieta;
 - ir konstatēts bojājums;
 - noticis nelaimes gadījums (trauma).
- 3.11. Zāģējot vai citādi apstrādājot metālus, strādāt cimdos.
- 3.12. Nedot strādāt ar elektroinstrumentu citiem un neatstāt tos bez uzraudzības.
- 3.13. Sekot, lai strāvas padeves kabelis nesaskartos ar asām, karstām, mitrām vai eļļainām virsmām un netiktu bojāts, kā arī novietot to tā, lai tas nešķērsotu vietas, kur jums jāpārvietojas vai virzās griezēj ripa.
- 3.14. **Aizliegts** strādāt, pakāpjoties uz pārnēsājamām kāpnēm, taras, riepām un citiem nepiemērotiem materiāliem. Jāizmanto stabili paaugstinājuma līdzekļi (tornīši u.c.) ar atbilstošiem nožogojumiem.

3.15. Nepieļaut slīpmašīnas saskari ar sazemētām virsmām – centrālapkures radiatoru, elektromotoru korpusu u.tml.

3.16. Neaiztikt ar rokām kustošu griezēj ripu.

3.17. Aizliegts strādāt, ja griezējripai nav aizsargapvalks.

3.18. Aizliegts strādāt *bez aizsargbrillēm/sejas aizsarga*. Citus individuālajās aizsardzības līdzekļus(cimdi; pret putekļu maska ja izdalās paaugstināts putekļu daudzums u.tml.), izmantot ņemot vērā darba specifiku.

3.19. Darba laikā neievirzīt/neturēt seju griezēj ripas rotācijas plaknes ceļā.

3.20. Neizmantojot slīpmašīnu tai neparedzētiem mērķiem.

3.21. Visā darba laikā uzturēt tīrību un kārtību darba vietā. Sekot, lai uz grīdas darba posteņi nemētātos materiāli, sagataves, skaidas un citi atkritumi, kas traucē drošu darbu veikšanu, pārvietošanos, kā arī lai tās nebūtu slidenas. Nevākt ar rokām metāla skaidas un citus ražošanas atkritumus – izmantot birsti un lāpstīņu.

4.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

4.1. avārija	jāpārtrauc darbs, jāizslēdz visas darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;
4.2. sprādziens	ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;
4.3. ugunsgrēks	4.3.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.3.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.3.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.4. nelaimes gadījums	4.4.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.4.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

4.5. Izdzirdot trauksmes signālu, kas saskaņā ar noteikto kārtību brīdina par ugunsgrēka izcelšanos vai citu bīstamu situāciju, pārtraukt darbu, izslēgt elektroietaisies un atstāt ēku pa tuvāko evakuācijas izeju.

5. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS, DARBU BEIDZOT

5.1. Sakārtot darba vietu – instrumentus no slīpmašīnas jānotīra dubļi, eļļa, putekļi., palīgierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.

5.2. Notīrīt, sakārtot un nolikt paredzētajā vietā individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.3. Pārbaudīt, vai nav palikuši gruzdoši, kvēlojoši priekšmeti, atkritumi vai materiāli.

5.4. Ievērot personīgo higiēnu.

5.5. Par pamanītajiem trūkumiem ziņot tiešajam darba vadītājam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis